

Het oor en de smeer

Met veertien kwalitatief hoogstaande concerten
verwende de eerste editie van

Oorsmeer

het oor van kinderen en volwassenen.

En waaruit moet de smeer bestaan?

Didier Wijnants

schrijft over een bijzonder experiment

dat het pad kan effenen

voor een nieuwe benadering

in het programmeren

van muziekvoorstellingen

voor kinderen.

Zondag 26 november krioelde het in de Gentse Vooruit van kinderen en hun ouders. De dag was aangekondigd als 'een muzikale luistertocht voor zeer jong tot iets ouder' en kreeg de merkwaardige naam *Oorsmeer* mee. Niet alleen de naam trok de aandacht. Het initiatief van Mallemuze en kunstencentrum Vooruit bleek uniek in zijn soort en zeer ambitieus omdat het een jeugdig publiek wilde confronteren met 'nieuwe klanken en verrassende klankencombinaties'. Een bijzonder experiment dat het pad kan effenen voor een nieuwe benadering in het programmeren van muziekvoorstellingen voor kinderen. Voor het zover is moet de formule wel bijgeschaafd worden, vindt ook Wouter Van Looy van Mallemuze, maar nu al staat vast dat er zeker een opvolger komt na het succes van de eerste editie (er zijn ongeveer 3000 tickets verkocht). Het is nog lang geen uitgemaakte zaak op welke punten de aanpak zal bijgestuurd worden. Moet er meer aan publieksvoorbereiding gedaan worden? Moeten er eigen produkties opgezet worden? En moet men, zoals cellist Arne Deforce vurig bepleit, beter werken aan de 'smeer', aan het aanreiken van sleutels die ook voor kinderen de kloof met de hedendaagse muziek kunnen dichten?

De naam *Oorsmeer* is een typische vinding van kunstencentrum Vooruit. Eenvoudig samengevat: er was wat 'voor het oor', namelijk veertien concerten in verschillende zalen en zaaltjes van Vooruit, en er was wat 'voor de smeer', namelijk de sfeer in het gebouw die van de hele dag een ware luistertocht moest maken. Voor dat laatste werden heel uiteenlopende initiatieven ontplooid. Zo was er de groep Fanfaron die herhaaldelijk als verkeersagent dienst deed, soms luidruchtig, soms heel stil. Over het hele gebouw verspreid stonden een aantal fantastische blaasinstrumenten van de Nederlander Hans van Koolwijk opgesteld. De kinderen (én de ouders natuurlijk) konden er naar hartelust mee experimenteren.

En verder waren er *jam-sessies* waar kinderen op een ludieke manier actief konden deelnemen aan een muziekworkshop.

Theatraliteit

Mallemuze wilde geen educatief project opzetten, maar een gebeuren met een receptief karakter: concerten voor kinderen met de nadruk op hedendaagse muziek. Centraal stonden dan ook de veertien concerten die elk een half uurtje duurden. Het aanbod was even gediversifieerd als de hedendaagse muziek zelf. Hans van Koolwijk had in de concertzaal beneden zijn grote Bambuso Sonoro opgesteld, een indrukwekkend landschap van honderd grote en kleine bamboefluiten die via slangen verbonden waren met een ventilator. Behalve een prachtige sculptuur is Bambuso ook een boeiend akoestisch experiment, een stapelen van geluidslaagjes waarvan het resultaat soms doet denken aan Alvin Luciers *I Am Sitting in a Room*. De reactie van het publiek was tekenend voor *Oorsmeer* in zijn geheel. De combinatie van Bambuso met de fenomenale stemmenkunstenares Greetje Bijma kon op veel bijval rekenen, maar bij het eigenlijke Bambuso-concert verslapt de aandacht erg snel. De theatrale Bijma maakte van Bambuso een woud met veel gezichten: dreigend, lief, rustgevend. Haar reacties op de klanken van Bambuso inspireerde de kinderen zelfs tot eigen imitaties. Daarbij ver-

geleken kwam het soloconcert van Bambuso-speler Klaas Hoek veel statischer over, duidelijk een moeilijker te kraken noot voor zowel kinderen als volwassenen.

Bij de andere concerten viel eenzelfde patroon op. Max Vandervorst kan bogen op een jarenlange ervaring met muziekvoorstellingen voor kinderen. Hij weet perfect wat aanslaat en wat niet. Zijn concerten waren doorspekt met visuele aspecten, hij speelde met objects trouvés zoals een gieter, een fluitketel, een reeks bloempotten of een zak vol knuffeldiertjes. Een zucht van tevredenheid steeg op uit het publiek. De adembenemende voorstellingen van de Tsjechische violiste en zangeres Iva Bittova waren eveneens doorspekt met visuele elementen: een masker, een parasol, belletjes, een rammelaar en een hoed van lichtgevende pingpongballetjes. Ondanks de afstand in de grote Theaterzaal was de betrokkenheid van het publiek zeer groot. Net zoals Greetje Bijma begrijpt Iva Bittova de kunst om klankexperimenten te ontsluiten via beelden en vormen uit het dagelijks leven.

Bevreesing

Is dat waardevoller dan de aanpak van Arne Deforce of van Guido de Neve en Wim Henderickx? Dat hangt af van het perspectief. De Neve had grote moeite om een twintig minuten durende chaconne van Bach te laten verteren door het publiek. Arne Deforce wilde het publiek op zijn experimentele cellogeluiden voorbereiden via een verklarend woordje vooraf. Niettemin stuitten zijn performances bij een belangrijk deel van het publiek op een zekere weerzin. Opvallend daarbij was de eensgezindheid tussen kinderen en volwassenen: niet alleen de kinderen hadden moeite met het overwinnen van hun bevreesing bij het beluisteren van deze abstracte muziek. In de pers, die overigens twijfelde of ze nu de jeugdredacteur of de specialist voor hedendaagse muziek moest sturen, werd achteraf geno-